

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XXXIII. De verbis Psalmi, Quis ascendet in montem Domini &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

munenda re-
cordatione
propria pro-
fessionis.

Voluntas con-
tra affectiones
record. celestis
patriæ.

k Apoc. 3. d
Ratio contra
malam in-
tent. recorda-
tione gehenna

corpibus sese cogitationibus senserit animus prægravari, increpet se & di-
cat sibi: Tu ne hæc debes cogitare, qui sacerdos es, qui clericus es, qui
monachus es? Cultor justitiæ debet in se quicquam iniquum admittere?
Decet servum Christi, amatorem Dei tale aliquid ad modicum meditari?
Hæc dicendo, excludet fluxum illicitæ cogitationis per recordationem pro-
priae professionis. Similiter ad portam *Voluntatis*, in qua solent manere
carnalia desideria, tanquam in domo domestica familia, statuatur ostiari-
us, qui vocatur *recordatio celestis patriæ*. Hic enim potest pravum deside-
rium quasi cuneus cuneum expellere: & ipsum qui ait ^k: *Ecce sto ad ostium*
& pulso, sine cunctatione recipere. Iam verò ad thalamum *Rationis* talis &
tam ferox adhibendus est custos qui nemini pareat, sed quicumque hostis
sive clam sive palam ingredi præsumpserit, procul eum arceat, & hic sit *re-*
cordatio gehenna. In cæteris siquidem, id est, memoria & voluntate, non
ita est tolerabile, si vel memoria recipiat quandoque vagam cogitatio-
nem, vel voluntas impuram affectionem. Hoc verò gravissimum & omnino
damnosum, si unquam ratio perdidit rectitudinem intentionis.

S E R M O XXXIII.

De verbis Psalmi: *Quis ascendet in montem Domini? &c. Innocens ma-*
nibus & mundo corde, &c. Psal. 23. a

Mons Calum.

b Psal. 83. b

e Ibidem a

d Baruc. 3. a

e Psal. 86. a

f Isa. 2. a

Calum mons
montium, ubi

V Erbum exhortationis est, Fratres mei: ut quandoquidem omnes as-
cendere nitimur, omnes tendimus in sublime, sursum aspiramus omnes,
omnes conamur in altum; illuc studeamus ascendere, ubi bonum sit nos
esse, ubi securum sit nos esse, unde cadere non oporteat, ubi stare possi-
mus. Næc modo ut desiderium provocet, ascensorem montis huius Pro-
pheta requirit; verum etiam ut ascendere cupientem modum doceat as-
cendendi. Felix qui huius montis ascensiones in corde suo disposuit, con-
cupiscens & deficiens in atria Domini. Siquidem mons iste mons uber,
bonorum omnium cumulus, mons voluptatis æternæ, domus Dei est. Et
beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt
te ^e. Audi testem fidelem quia mons est domus ista ^d, O Israel quam
magna domus Domini, & ingens locus possessionis eius, magnus & non habens
consummationem, excelsus & immensus. Imò verò non solum mons est,
sed & mons montium, & multæ in eo mansiones, multi montes. Deni-
que etiam fundamenta eius in montibus sanctis. Et ne hoc quidem sanctus
tacuit Isaias. *Erit, inquit f, mons domus Domini preparatus in vertice mon-*
tium, & elevabitur super colles. Quidni montium mons, fundatus exultati-
one universæ terræ, ubi tam multiplex omnium delectabilium copia, ubi
copiarum omnium plenitudo? Erit enim mons pacis, mons gaudij, mons
vitæ, mons gloriæ. Et hi omnes montes unus mons consummatæ felicita-
tis.

tis. An non mons pacis, pax super pacem, pax quæ exuperat omnem sensum? omnium bonorum copia.

Planè mons magnus pax in corde, pax in carne, pax ab iniquis hominibus, pax cum omnibus proximis, pax ab ipsis Dæmonibus, pax cum Deo, & pacis non erit finis. Erit gaudium, sed quale Dominus ait *g*, *gaudium g* Ioan. 15. e *plenum, securum gaudium, quod nemo tollet à nobis, sed & vitam habituri sumus, & abundantius habituri, quòd non possit inefficax esse tanti pastoris adventus, qui ad hoc ipsum venit ad oves (sicut ipse testatur ^h) ut vitam h* Ioan. 10. c *habeant, & abundantius habeant.* Nonquid non etiam mons tibi videtur æternum gloriæ pondus supra modum in sublimitate? Porro ex his omnibus, & si qua possunt similiter desiderabilia cogitari, una est beatitudinis *mensura bona, conferta, coagitata, supereffluens ^l*, ac si plurimos montes, *alium quidem aureum, alium argenteum, alium ex hyacinthis & smaragdis atque omnium gemmarum gloria, alium quoque ex vermiculo, purpura & bysso cæterisque eiusmodi opibus pariter coacervans in unum redigas montem. Omnia enim nobis multiplicata reddentur. Et qui aurum & argentum, lapides preciosos superædificaverit fundamento, ædificium humile in immenios montes excrevisse mirabitur, & ex modico semine magnos metet non tam manipulos, quam acervos manipulorum.*

Quis ergo ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? ³⁸
Innocens manibus, & mundo corde. Beatus ille, si quis tamen ille est. Sed quis gloriabitur innocentes manus, aut castum se habere cor? *Nemo mundus à* ³⁹
forde, nec infans cuius est unius diei vita super terram ^k. Unus tamen est inter noxios innocens, mundus inter impuros, inter mortuos liber, unus est, & non æstimabitur alius absque eo. Ipse est de quo legisti ^l. *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, filius hominis qui est in cælo.* Erat enim innocens manibus, qui peccatum non fecit, sed multa bona operatus *Iudæis libere agebat ^m: Quis ex vobis arguet me de peccato?* An verò mundissimum cor fuisse quis dubitat unitum personaliter sapientiæ, in quam nihil inquinatum incurrit, attingit autem ubique propter suam munditiam? Sed non in vano accepit animam suam, qui solus potestatem habuit ponendi animam suam ⁿ, & iterum resumendi. Non in vano accepit nas- ⁿ Ioan. 18. c *cens, non in vano posuit moriens, non in vano recepit resurgens.*

At quomodo non in dolo iuravit proximo suo, quomodo non in vano accepit animam suam, quomodo non in vano omnia illa perfecit, si hic solus accipiat benedictionem? Itane oportebat Christum pati, resurgere, & sic introire in gloriam suam ^e? Sua erat. Quæ utilitas in sanguine eius, dum ^e Luc. ult. g *omnes descendimus in corruptionem? Quæ veritas in promissione, si (ut supra meminimus ^f) nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit?* ^f Ioan. 5. b *Esto. hic accipiat benedictionem, misericordiam quare? At non solus hic accipiet,*

accipiet, aut certè magis non soli sibi accipiet, si ad veritas. Perge enim per sacra verba prophetica, & vide quonam modo (velut occultè) multitudinem subinducit. Loquebatur de uno & dicebat, *hic accipiet*. Sed continuo transfudit in hanc generationem, & ait, *Hæc est generatio quærentium*: ut in uno non personæ singularitatem intelligas, sed spiritus unitatem. Nimirum hic sponsus & hæc sponsa est, & scimus quis dixerit g. *Iam non sunt duo, sed una caro*. Ita ergo hic ascendet, hic accipiet benedictionem, sed ascendet etiam cum eo vel magis in eo qui ab eo accipiet benedictionem. Audi hoc à Propheta h: *Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem*. Atque hoc est propter quod oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis; ut prædicetur in nomine eius pœnitentia & remissio peccatorum, & pœnitentia ad innocentiam, remissio ad munditiam deputetur. *Beatus enim, non in quo non invenerit, sed cui non imputabit Dominus peccatum* k, *Inveni, ait l, hominem secundum cor meum*. Nunquid ut gloriari possit castum se habere cor? Non: quia *stellæ non sunt munde in conspectu eius* m, sed cor contritum & humiliatum Deus non despiciet n. Cor contritum proximum cordi mundo, & hoc est esse juxta cor Dei. Siquidem prope est his qui tribulato sunt corde. Samaritanus est proximus ei qui incidit in latrones. *Non jurabit in dolo huic proximo suo o, sed p faciet quod promisit: Amen dico vobis, sedebitis & vos judicantes p*.

Manuum innocentia & cordis munditia sectanda.

Quid proximis debeamus.

Simus ergo & nos, dilectissimi, pro nostro quidem modulo, & manuum innocentia, & cordis munditia sectatores. Ante omnia quidem solliciti, etsi penitus cavere pro humana fragilitate non prævalemus, quantum tamen declinare à malo possumus non modo actionis, sed & cogitationis. De cætero quoque ne in vano acceperimus animas nostras rationales, exerceamus nos in operibus bonis, & consilio rationis utamur. Quomodo enim non frustra humanam accipit homo animam, qui tanquam unum ex irrationabilibus animantibus incubans corporeis voluptatibus solum sequitur carnis appetitum? Addidit quoque Propheta. *Nec juravit in dolo proximo suo*. Sicut enim munditiam intra nos, erga proximum innocentiam convenit observari, sic & in nobis, & erga proximum exercenda virtutis opera, opera pietatis. Non ergo simus nobis inutiles, ne in vano receperimus animas nostras: non simus inutiles proximo nostro, ne in vano ei jurasse probemur. Novit figmentum nostrum spiritus qui loquebatur per Prophetam, nec de utilitate proximi simpliciter voluit commonere. De juramento nos convenit, ut agnoscamus debitum, ut promissam fidem irritam facere vereamur. Omnes enim proximis jurati sumus, cum quibus in Ecclesiæ venimus unitatem,

Et hæc professio fidei Christianæ, ut qui vivit, jam non sibi vivat sed ei qui pro omnibus mortuus est. Nec mihi dicat quis: Et vivam sed

sed tibi non: quandoquidem ille non solum pro omnibus vixit, sed & pro omnibus mortuus est ⁹. Quomodo enim ei vivit, qui negligit sic ab eo dilectos? Quomodo ei vivit, qui legem ejus non implet, qui mandatum ejus non servat? Quæris legem, quæris mandatum? *Hoc est, inquit, mandatum meum, ut diligatis invicem sicut dilexi vos.* Et Apostolus ^r: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Noli ergo putare gratitum bonum quod exhibes proximo, ut liceat etiam dissimulare si velis. Debitor es sacramenti cautione, & propria professione teneris. *Hic ergo accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo.* Hic, quia unus accipit bravium. Sed ne unum hominem putes, *hæc est generatio quærentium Dominum.* Hic accipiet benedictionem: quia caput & corpus unus est Christus ^t. Sed hæc est generatio, quia in mensura ætatis plenitudinis Christi omnes pariter occuremus ^u.

Et forte idem ipse Dominus mons Domini est, de quo dicitur: *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus?* Nimirum ipse est abscissus sine manibus lapis, qui in montem crevit immensum ^x: ipse qui exaltatus à terra omnia trahit ad se ^y: *mons coagulatus, mons pinguis* ^z. Ut quid vos Judæi, *ut quid suspicamini montes coagulatos, montem in quo beneplacitum est Deo habitare in eo?* In Beelzebub, inquit ^a, *principe demoniorum ejicit demonia.* Execranda suspicio, & blasphemia reprehensibilis. Princeps est Christus, & magnus princeps, cujus ne ipsi quidem Dæmones possunt efugere principatum. At illorum regnum in seipsis divisum desolabitur ^b. Hujus regnum integrum atque perfectum & regni ejus non erit finis ^c. Distat ergo inter principem & principes, nec ulla comparatio inter montem coagulatum & pinguem, & montes tantum coagulatos. Vester iste Beelzebub mons coagulatus, sed non pinguis, magis autem sterilitate perpetua maledictus. Mons, quia elatus est: coagulatus, quia squamam squamæ conjungitur, & coagulatum est sicut lac cor eorum.

Christus Dominus mons est, mons coagulatus, & mons pinguis. Mons est sublimitate, coagulatus multorum congerie, pinguis charitate. Et nunc vide quomodo trahat ad se omnia, quomodo ei omnia uniantur unitate substantiali, personali, spiritali, sacramentali. Habet in se Patrem, cum quo est una substantia; habet assumptum hominem, cum quo est una persona; habet adhærentem sibi fidelem animam, cum qua est spiritus unus; habet sponsam Ecclesiam unam omnium electorum, cum qua est caro una. Et fortè carnalis hæc unio dicenda fuisse videbitur; sed sacramentalem dicere malui, dignius hoc vocabulum arbitratus, præsertim occasionem dante Apostolo ubi ait ^d: *Sacramentum hoc magnū est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Pinguis ^e planè & uberrimus mons, in quo beneplacitum est DEO.

Non tantum Deo, sed & proximo vivere tenemur.

1. Cor. 5. c. Ioan. 13. d

Gal. 6. a

1. Cor. 9. d Eph. 4. d

Christus Dominus mons allegoricè.

Dan. 2. g

Ioan. 12. c

Psal. 67. d*

Matt. 12. &

Luc. 11. b

Ibidem.

Luc. 1. c

Christus mons coagulatus & pinguis.

Ephes. 5. g

est DEO

Pfal. 67. d
e Pfal. 44. b

est Deo habitare in eo: siquidem propterea unxit eum oleo lætitiæ præ participibus suis ^e. Mons cœlestium aromatum, mons charismatum (spiritualium), non ad mensuram accipiens spiritum, sed omnimodam obtinens plenitudinem gratiarum. Magnus mons, in quo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi sunt, in quo tota humanitatis veritas, tota divinitatis inhabitat plenitudo: excelsus & immensus: in quo omnia instaurantur quæ in cœlis & quæ super terram, ut sit Deus omnia in omnibus.

Quomodo ad
hunc montem
ascendendum.
Cant. 1. a

Venite, ascendamus in hunc montem, fratres, & si via nobis videtur ardua, exoneremus nos: si arcta, etiam exinanire nos non parcamus: si longa, tantò magis festinemus: si laboriosa, clamemus ei: *Trabe nos post te, in odore unguentorum tuorum curremus* ^f. Felix qui sic cucurrerit, ut comprehendat, immo ut ipse comprehendatur, & in illam amplitudinem montis & plenitudinem corporis Christi mereatur admitti. Felix qui in illum beatificum montem tam desideranter & perseveranter ascendit, ut in loco sancto locum accipiens stationis, Deo Patri in sancto ejus appareat, simul & videat virtutem ejus & gloriam ^g. Haud aliam sanè, quam eundem ipsum montem montium, montem coagulatum & pinguem, Jesum Christum Dominum nostrum. In quo nimirum per prædestinationem ab æterno apparuit ei qui dilexit nos, & gratificavit in dilecto Filio suo, in quo elegit nos ante mundi constitutionem ^h. Sed jam tunc cognoscemus sicut & cogniti sumus, cum plenius & perfectius exaltatus altissimus & uberimus ille mons omnia trahet ad se, qui est super omnia benedictus in secula, Amen.

Pfal. 62. a

Eph. 1. a

S E R M O XXXIV.

De verbis Origenis*.

In hoc Sermo-
e quibusdam
verbis Origenis,
inuis sanis sen-
entia præferenti-
us antidotum
dhibet.

Verba Origenis,

Levit. 10. b

Origenis scripta,
t in multis er-
mea cautè le-
enda.

NOcere possunt, ut vereor, fortè nonnullis verba quæ heri lecta sunt vobis, ex homilia scilicet Origenis super capitulum illud legis, ubi Aaron & filii ejus vinum bibere prohibentur, cum accessuri sunt ad altare: si recipiant ea simpliciter sicut sonare videntur. (Salvator meus, inquit, luget etiam nunc peccata mea, & tandiu est in mœrore, quandiu nos persistimus in errore.) Plurima quoque aliâ in hunc modum abundantius forsitan quam circumspectius dicta, nec tam sobriè quam disertè. Quidnam sibi vult insolitus iste grunnitus, aut quis inter vos nescio quid submurmurat? Scio quidem doctos in lege divina hujusmodi verba ridere, sed nihilominus & minus sapientibus me confiteor debitorem. Nec modo de intellectu Origenis quæstio est, potuerit forsitan hyperbolicè loqui: ipse viderit, nihil interest nostra. Quamvis ne hoc quidem silendum arbitror, quòd evidentissimè illum contra fidem nonnulla scripsisse, sanctorum Patrum